

припинення прав, обов'язків громадян, юридичних осіб, які знаходяться поза межами організаційного підпорядкування (тобто, акт має зовнішню спрямованість). Під адміністративним актом варто розуміти захід або документ суб'єкта публічної адміністрації, що спрямований на створення, зміну або припинення прав та обов'язків для громадян або юридичних осіб. Він є інструментом (формою) публічного адміністрування, яким встановлюється в односторонньому порядку індивідуалізоване правило поведінки.

Адміністративні акти мають обов'язково відповідати закріпленим на рівні закону вимогам щодо форми та змісту. Виходячи з цього кожна дія публічної адміністрації має відповідати функціям і завданням, що поставлені перед конкретним суб'єктом публічної адміністрації, обставинам індивідуально-конкретної адміністративної справи, що потребувала вирішення шляхом прийняття конкретного за своїм змістом управлінського рішення, принципам ефективності, доцільності та пропорційності. Окрім того важливо, аби законодавче регулювання діяльності з прийняття суб'єктами публічної адміністрації адміністративних актів було здійснене комплексно – на рівні окремого закону або кодексу.

Література

1. Галлиган Д. Административное право: История развития и основные современные концепции / Д. Галлиган, В. В. Полянский, Ю. Н. Стариков. – М.: Юристъ, 2002. – 410 с.
2. Баумейстер А. О. Філософія права: навч. посіб. / А. О. Баумейстер; КНУТШ. – К.: Київський університет, 2010. – 311 с.
3. Яценко Т. В. Правова природа адміністративних актів / Т. В. Яценко // Адміністративне право і процес. – К.: КНУ ім. Т. Шевченка. – № 1 (15). – 2016. – С. 29-41.

УДК 342.925:347.951 (043.2)

Розум І. О., к.ю.н.,
Франківська Н. В., студентка,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

СУДОВЕ РІШЕННЯ У СПРАВАХ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ЮРИСДИКЦІЇ: ОКРЕМІ ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СТРУКТУРИ ТА ЗМІСТУ

У п. 1 постанови Пленуму Вищого адміністративного суду України від 20.05.2013 року № 7 «Про судові рішення в адміністративній справі» ухвалення судового рішення визначено найважливішим результатом здійснення правосуддя адміністративними судами. Відповідно, судові рішення в адміністративному процесі повинно відповідати вимогам щодо

форми та змісту, встановленим законодавством. У аспекті викладеного зауважимо, що питання структури судового рішення набуває особливого науково-теоретичного значення у зв'язку із актуалізацією проблеми правосудності судових рішень як актів судової влади. Здебільшого в юридичній літературі судові рішення розглядають у двох аспектах: як акт правосуддя та як процесуальний документ, хоча деякі вчені взагалі не розмежовують цих понять. Зокрема Т. О. Коломєць наводить цікаве співвідношення між формою та змістом судового рішення: «Висновки адміністративного суду на кожній стадії адміністративного судочинства набувають певної процесуально-правової форми судового акту. Адміністративно-процесуальне законодавство надає узагальнюючу назву таких актів – судові рішення» [2, с. 173]. На невідповідності елементів судового рішення поняттю «зміст рішення» наголосив Д. М. Чечот, який зазначив, що зміст рішення полягає у визнанні чи невизнанні права, в присудженні чи відмові в присудженні до виконання певних дій. Структура судового рішення як процесуального документа, його складові частини та їх реквізити є формою рішення, тому їх назва і повинна бути такою [3, с. 18]. Відповідно до ст. 3 КАС України постанова – це письмове рішення суду будь-якої інстанції в адміністративній справі, у якому вирішуються вимоги адміністративного позову. Нормативно встановлено елементи структури цього процесуального документа: вступна, описова, мотивувальна та резолютивна частини. Згідно зі ст. 163 КАС України вступна частина постанови повинна, зокрема, містити дату, час та місце прийняття постанови. Відповідно, датою прийняття постанови є дата її проголошення, у тому числі лише вступної та резолютивної частин. Вступна частина постанови повинна містити також найменування адміністративного суду, прізвища та ініціали судді (суддів) і секретаря судового засідання. У вступній частині постанови вказують лише останній склад суду, який прийняв постанову. Вступна частина постанови повинна також містити імена (найменування) сторін та інших осіб, які беруть участь у справі. У вступній частині повинно бути зазначено прізвище, ім'я та по батькові фізичних осіб або повне найменування юридичних осіб з вказівкою їх процесуального статусу. Обов'язковою вимогою до вступної частини постанови є наявність у ній предмета адміністративного позову. Предметом позову є матеріально-правова вимога позивача до відповідача, щодо якої він просить постановити судові рішення. Згідно зі ст. 163 КАС України описова частина постанови повинна, зокрема, містити короткий зміст позовних вимог і позиції відповідача. Зазвичай описова частина постанови адміністративного суду починається зі слова: «встановив», хоча, на наше переконання, так мала б починатися мотивувальна частина постанови, оскільки саме в ній суд визначає, які саме обставини він вважає встановленими на основі досліджених доказів. Описова частина постанови повинна містити зміст і підстави позовних вимог відповідно до позовної заяви. Мають бути викладені усі позовні вимоги, які позивач

зазначив у позовній заяві, та без деталізації вказують підстави позову. Також у цій частині постанови викладено позицію представника позивача, якщо такий бере участь у справі. Окрім того у ній мають містити пояснення осіб, які беруть участь у справі. Після окреслення в описовій частині постанови позиції відповідача, вказують правову позицію інших осіб, які беруть участь у справі, а саме: третіх осіб, їхніх представників, прокурора, висновки органів місцевого самоврядування або органів державної влади, якщо такі брали участь у справі. Обов'язковим елементом описової частини постанови є зазначення інших доказів, досліджених судом. Відповідно до ст. 69 КАС України доказами в адміністративному судочинстві є будь-які фактичні дані, на підставі яких суд встановлює наявність або відсутність обставин, що обґрунтовують вимоги і заперечення осіб, які є учасниками справи, та інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи. В описовій частині постанови наводять лише скорочений перелік доказів, які подавали сторони на підтвердження своїх вимог і заперечень, оскільки в цій частині постанови суд не вправі давати оцінку доказів та позиції сторін. Стосовно мотивувальної частини постанови деякі науковці дотримуються думки, що така має на меті виклад обставин справи та їх юридичну оцінку з тих позицій, з яких вони висловлені судом при вирішенні питань, передбачених у ст. 161 КАС України [2]. Відповідно до ст. 86 КАС України суд оцінює докази, які є у справі, за своїм внутрішнім переконанням, що ґрунтується на їх безпосередньому, всебічному, повному та об'єктивному дослідженні. Суд оцінює належність, допустимість, достовірність кожного доказу окремо, а також достатність і взаємний зв'язок доказів у їх сукупності. У мотивувальній частині судового рішення в адміністративній справі також мають бути зазначені мотиви, які суд враховував при прийнятті постанови, і положення закону, яким він керувався. Тобто мотивувальна частина постанови покликана надати визначеність та об'єктивне вираження дійсним обставинам справи, вказати на докази, якими ці обставини підтверджуються, та застосувати до цих обставин відповідні правові норми.

Проаналізувавши п. 4 ч. 1 ст. 163 КАС України, можна дійти висновку, що резолютивна частина постанови має містити владний припис суду щодо заявлених позовних вимог, який містить висновок щодо задоволення таких або відмови у її задоволенні, а також застосований судом вид (спосіб) судового захисту права чи охоронюваного законом інтересу, чим вирішує існуючий між сторонами спір. Резолютивна частина постанови також визначає всі інші правові наслідки ухвалення судового акту у справі: покладає на сторін судові витрати, встановлює обов'язок відповідача подати суду звіт про її виконання і строк такого подання, роз'яснює порядок оскарження постанови.

Література

1. Адміністративне судочинство: підруч. / [Т. О. Коломоець, П. С. Лютіков, М. Ю. Віхляєв]; за заг. ред. Т. О. Коломоець. – Вид. 2, перероб. і допов. – К.: Істина, 2011. – 304 с.
2. Градовий В. Б. Зміст судового рішення в адміністративному судочинстві України / В. Б. Градовий // Адміністративне право і процес. – 2014. – № 1 (7). – С. 157-165.
3. Чечот Д. М. Постановление суда первой инстанции по гражданским делам / Д. М. Чечот. – М.: Госюриздат, 1958. – 166 с.

УДК 342.942 (043.2)

Рощук М. В., аспірантка,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ЕЛЕКТРОННЕ УРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ ЯК ГАРАНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА

Забезпечення права людини і громадянина – основне завдання держави, яке реалізується через діяльність органів влади, місцевого самоврядування, окремих посадових осіб та певною мірою залежить від рівня розвитку економічної, політичної, соціальної та культурної складових держави та суспільства в цілому.

Україна, як соціальна, правова, демократична держава здійснює свою діяльність безпосередньо через органи державної влади та місцевого самоврядування, зміст якої полягає безпосередньо в управлінні та координації тих чи інших процесів, що мають місце в політичній, економічній, соціальних та інших сферах діяльності. На даному етапі розвитку доктрини права, національного та міжнародного законодавства, форма організації державного управління, за якого відбувається активна взаємодія органів державної влади та органів місцевого самоврядування між собою, з суспільством, людиною та громадянином, бізнесом за допомогою інформаційно-комунікативних технологій отримала назву «електронне урядування» [3]. У країнах, які першими приділили суттєву увагу ІТ-розробкам, передусім у США і Великобританії, електронний уряд розглядається переважно як концепція, спрямована на підвищення ефективності діяльності держави загалом. Електронний уряд у західному сприйнятті складається з трьох основних модулів (G-G — government to government, уряд урядові; G-B — government to business, уряд бізнесові; G-C — government to citizens, уряд громадянам) і містить відповідні прикладні елементи щодо забезпечення даних модулів. Україні необхідно створити оптимальну модель «електронного урядування», яка врахує особливості національної системи управління, розвитку ІТ-технологій, стан економіки. Сьогодні в Україні спостерігається актуальність розробки